Samenwerken aan de grootschalige renovatieopgave van de historische grachtenstelsels van onze binnensteden

Dealtekst City Deal Tijdloze Grachten

Deel 1. City Deal op hoofdlijnen

1.1 Algemene context City Deal - Agenda Stad

Met Agenda Stad hebben gemeenten, rijksoverheid en andere overheden met maatschappelijke partners en het bedrijvenleven zich sinds 2015 samen gecommitteerd aan het bevorderen van innovatie, leefbaarheid en economische groei in het Nederlandse en Europese steden-netwerk. Dit wordt onder andere gedaan door het sluiten van City Deals rond concrete, stedelijke transitie- en beheeropgaven. In een City Deal werken ambitieuze partners uit steden, publiek en privaat, samen met overheden aan nieuwe oplossingen, waarbij bestaande praktijken, processen en financieringsmodellen tegen het licht gehouden worden. Het is een bijzondere interbestuurlijke samenwerking tussen verschillende partijen die door middel van innovatie en experimenteren tot oplossingen voor deze opgaven probeert te komen.

1.2 Aanleiding City Deal Tijdloze Grachten

Nederland staat wereldwijd bekend om haar unieke, historische grachten – vaak onderdeel van het beschermd stadsgezicht of met een monumentale status. Veel - ca 190[1] - van onze gemeenten kennen schilderachtige, eeuwenoude grachten- en kadecomplexen die een belangrijk onderdeel vormen van de landelijke weg- en waterinfrastructuur, de stedelijke watersystemen en de culturele en economische aantrekkelijkheid van ons land. Er zit ook een keerzijde aan onze historische grachtensystemen. Incidenten zoals in Utrecht in 2013 en Amsterdam in 2020 waarbij delen van kademuren zijn ingestort, tonen aan dat onze historische constructies de afgelopen decennia niet de aandacht hebben gekregen die nodig is voor veilig gebruik. Een groot deel van de constructies heeft het einde van hun levensduur bereikt, worden overbelast door het huidige (en mogelijk ook toekomstige) gebruik en in veel gevallen is er een kennisachterstand over de staat van de constructies.

Het achterstallig onderhoud van kademuren en bruggen dreigt onze historische binnensteden onveilig en onbereikbaar te maken. Onze houten paalfunderingen, constructies van gemetselde muren, bogen en bruggen staan momenteel voor een urgente en grootschalige renovatieopgave. Daarnaast heeft klimaatverandering invloed op de leefbaarheid van die binnensteden en kunnen de grachtenstelsels juist een bijdrage leveren aan klimaatadaptatie. Daarvoor is aanpassing van de oude grachten nodig om meer water te kunnen bergen en af te voeren en met grootschalige vergroening kunnen de grachten helpen bij extra waterberging in de

1 *Rapportage HaskoningDHV (zie www.kkbk.nl)*

ondergrond en het tegengaan van hittestress. Ook worden de grachten, net als in het verleden, steeds meer gebruikt voor de stedelijke logistiek. De aanpassingen die het (toekomstige) gebruik vragen, kunnen op gespannen voet staan met het historische karakter, maar zijn noodzakelijk om onze steden leefbaar en aantrekkelijk te houden.

Er wordt door gemeenten hard gewerkt aan de grootschalige renovatieopgave, maar de omvang en bekostiging hiervan legt een grote druk op de financiële ruimte van deze gemeenten. Uit onderzoek1 is gebleken dat steden met historisch areaal staan voor een renovatieopgave die 10,5 miljard euro bedraagt. Naast financiële middelen geven partijen aan dat samenwerking, kennisdeling, innovatie en opschaling noodzakelijk is om de opgave succesvol uit te voeren. Niet alleen op de uitdagingen van de opgave zelf, maar ook op de kansen die een grootschalige renovatieaanpak bieden. Dit vereist een bredere gezamenlijke aanpak waarbij synergie met andere stedelijke transitieopgaven mogelijk is. Denk hierbij aan klimaatadaptatie, circulaire transitie, energietransitie, veranderende mobiliteit, biodiversiteit, leefbaarheid en de inrichting van de ondergrond. Al deze opgaves concentreren zich in de beperkt beschikbare openbare ruimte van de historische binnensteden en kennen een extra complexiteit door het belang van het behouden van de historische kwaliteit en economische aantrekkelijkheid.

In de City Deal Tijdloze Grachten committeren gemeenten, rijksoverheid en andere overheden zich met maatschappelijke partners en het bedrijvenleven om samen te werken, kennis te delen, te innoveren en op te schalen om “de ansichtkaart van Nederland – met onze eeuwenoude grachten” leefbaar en aantrekkelijk te houden.

1.3 Doel van de City Deal

Het hoofddoel van deze City Deal is om afspraken vast te leggen over:
Het behouden van de historische waarde van de grachten door kademuren, bruggen, sluizen en werven te renoveren door bij de renovatie de synergie te zoeken met de andere stedelijke transitie opgaven, zodat de binnensteden ook leefbaar en aantrekkelijk blijven voor toekomstige generaties.

Dit hoofddoel wordt bereikt door het behalen van onderstaande subdoelen.

Subdoelen

De partijen spannen zich in de tijd van de City Deal in om de volgende doelen te verwezenlijken:

1. Samenwerking

Het stimuleren van samenwerking en het uitbreiden van het landelijk netwerk met gemeentelijke partners voor het bevorderen van het onderling delen en leren van elkaars ervaringen. Daarnaast verkennen van de mogelijkheid van het opzetten van een andere organisatievorm, zoals een landelijk programma, een roulerend expert team of een programmabureau. Met als doel het breder opschalen van succesvolle innovatietrajecten en het gezamenlijk aanpakken van nodige systeemveranderingen, waarbij financiële middelen en ambtelijke capaciteit optimaal worden benut.

2. Agendering

Het agenderen van de omvang van de opgave en het aanpakken van het bijbehorende financiële vraagstuk. Daarnaast de mogelijke tegenstrijdigheden in

wet- en regelgeving, die gemeenten tegenkomen in hun opgave agenderen, met als doel deze te wijzigen.

3. Erfgoed Behoud: Circulair Assetmanagement
Om de levensduur van de constructies te verlengen en de kosten van grootschalige renovaties te verminderen, wordt ingezet op het (door)ontwikkelen van strategieën om het areaal in een goede staat te houden. Hierbij wordt aandacht besteed aan passend gebruik en preventief onderhoud. En het ontwikkelen van nieuwe methoden om inzichtelijk te maken waar renovatie noodzakelijk is, met als doel gerichte en effectieve renovatie-inspanningen te stimuleren.

4. Erfgoed Adaptatie: Synergie
Het bevorderen van een "gevel tot gevel" aanpak waar de knelpunten in wet- en regelgeving worden geïdentificeerd en mogelijke oplossingen worden aangedragen. Daarnaast wordt er actief naar synergie gezocht met diverse stedelijke transitieopgaven. Met als doel het creëren van veerkrachtige en toekomstbestendige grachten. In deze werklijn wordt voortgebouwd op de inzichten die zijn opgedaan in het kader van de City Deal Openbare Ruimte. In wisselwerking met de opschalingsprogramma's die vanuit die City Deal zijn geborgd in de Samenwerking Groen in en om de Stad (GIOS) en Programma Bodem en Ondergrond.

5. Kennisborgen en -ontsluiten
Het faciliteren van het borgen van bewezen nieuwe technieken en werkwijzen in handboeken, en het ontsluiten hiervan door middel van bijeenkomsten en cursussen via de daarvoor bestaande gremia. En het ook onderdeel maken van het curriculum van onderwijsinstellingen.

Het doel van de City Deal Tijdloze Grachten wordt in de volgende paragraaf praktisch vertaald in de werklijnen.

1.4 Inhoudelijke werklijnen

Partijen hebben aangegeven dit langs de volgende vier werklijnen vorm te willen geven.

1. Samenwerking en agendering
Het stimuleren van samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen op het gebied van erfgoed en beheer & onderhoud/assetmanagement of ingenieursbureaus.

Beoogd resultaat:
- Het verkennen van een werkende samenwerkingsvorm, waar afdelingen elkaar helpen.

Het ontwikkelen van een blijvende samenwerkingsvorm voor tijdens en na de City Deal. Deze samenwerkingsvorm wordt opgezet om gemeenten breed te ondersteunen bij deze renovatieopgave.

Beoogd resultaat:
- Een samenwerkingsvorm die passend is voor alle gemeenten met een historische kern met grachten, zoals een roulerend expertteam of nationaal programma.

Het opzetten van een financieringsstructuur, binnen de context van regelgeving en financieringsconstructies voor het renoveren van erfgoed, monumenten en beschermde stadsgezichten. Door deze samenwerking hoeven partijen niet individueel het wiel opnieuw uit te vinden, wat zowel financiële middelen als ambtelijke capaciteit bespaart.

Beoogd resultaat:
- Inzicht in de verschillende financieringsconstructies voor cultureel erfgoed;
- Een vorm van structurele financiering voor enerzijds beheer en onderhoud en anderzijds renovatie en vervanging.

Het agenderen van mogelijke tegenstrijdigheden binnen wet- en regelgeving.

Beoogd resultaat:
- Aanpassing van mogelijk conflicterend of onvoldoende helder beleid.

Binnen deze werklijn wordt ook gekeken naar het bevorderen van samenwerking met private partijen. Door gezamenlijk op te trekken kunnen de deelnemende partijen hun inkoopkracht vergroten, innovatieve oplossingen stimuleren en de kosten efficiënt beheersen.

Beoogd resultaat:
- Het verkennen van een gezamenlijke inkoopstrategie.

2. Behoud

Slimmer, onderbouwde keuzes maken ten aanzien van het historisch areaal. Door gebruik te maken van betere monitoringstechnieken, gaan we van periodieke inspectie naar continue monitoring. We streven ernaar om het integraal en simultaan aanpakken van de opgave te bevorderen, zodat verschillende aspecten zoals duurzaamheid, kosten leefbaarheid en mobiliteit in samenhang worden meegenomen. Het geeft richting aan de renovatie-inspanningen en zorgt voor een samenhangende en duurzame ontwikkeling van de binnenstedelijke waterweginfrastructuur voor de komende decennia.

Beoogd resultaat:
- Het ontwikkelen van een waardegedreven afwegingskader om tot betere keuzes te komen;
- Het ontwikkelen van een gemeenschappelijke monitoring- en inspectiestrategie;
- Het ontwikkelen van een technisch risicobeoordelingskader met ondersteunende digitale tools.

3. Adaptatie

Deze werklijn richt zich op het uitvoeren van proeftuinen die specifiek gericht zijn op synergie met andere stedelijke transitieopgaven. In deze werklijn wordt voortgebouwd op de inzichten die zijn opgedaan in het kader van de City Deal Openbare Ruimte. Elke gemeente heeft zijn eigen specialisatie en expertise op het gebied van stedelijke transitieopgaven. Bijvoorbeeld, de gemeente Utrecht is voortvarend bezig met het verkennen van mogelijkheden voor het vervoer van goederen via water, terwijl de gemeente Leiden veel kennis heeft over klimaatadaptatie. Door het creëren van proeftuinen op deze specifieke

transitieopgaven waar gemeenten al actief mee bezig zijn, wordt geen extra ambtelijke capaciteit vereist en kan de opgedane kennis breed worden gedeeld binnen het netwerk. Dit stelt ons in staat om gelijktijdig meerdere diverse kansen te verkennen en te benutten. In een gevel-tot-gevel aanpak identificeren wij de volgende transitieopgaven:

- Veranderende mobiliteit op land en water
- Vergroenen tegen hittestress en verbeteringen biodiversiteit
- Circulaire (infra)bouweconomie
- Energietransitie, zowel impact op ondergronds ruimte gebruik als mogelijkheden voor energie uit water en bodem
- Verbeteren van de water(bodem)kwaliteit, en het klimaatrobuust maken van het (grond)watersysteem
- Regie op ondergronds ruimte gebruik
- Ruimte voor bedrijvigheid; ondernemingen en toerisme
- Strategievorming fysieke vervangings- en transitieopgaven gemeenten: sleutelfactoren voor integrale uitvoering via de stedelijke programmering en wijkaanpak

De proeftuinen fungeren als experimenteerruimte waarin gemeenten hun expertise kunnen inzetten en samenwerken met relevante stakeholders, zoals kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het doel is om gezamenlijk nieuwe inzichten, innovatieve oplossingen en best practices te ontwikkelen die bijdragen aan een geïntegreerde en duurzame renovatie van de historische constructies.

Beoogd resultaat:

- Ervaringen en successen ophalen van pilots
- Het ontwikkelen van een gevel-tot-gevel aanpak
- Het identificeren van knelpunten in wet- en regelgeving die opschaling van successen in de weg zouden kunnen staan, bijvoorbeeld in regelgeving omtrent de aanpassing van monumenten, watersysteemrichtlijnen of de Erfgoedwet.

4. Opschalen en het ontsluiten van kennis

Deze werklijn is gericht op het specifiek leren, delen en samenwerken binnen de renovatieopgave. Het doel is om kennis en ervaring tussen de verschillende deelnemende partijen te delen. En dit ook te ontsluiten voor niet deelnemende partijen. Het faciliteren van het borgen van bewezen nieuwe technieken en werkwijzen in handboeken, en het ontsluiten hiervan door middel van bijeenkomsten en cursussen via de daarvoor bestaande gremia. De bestaande gremia om dit te doen zijn Platform Binnenstedelijke Kademuren en Platform Bruggen bij het CROW, onderwijsinstellingen en het digitale kennisplatform van AMS Institute.

Beoogd Resultaat:

- Open digitaal kennisplatform (zoals www.kkbk.nl)
- Update van handboek binnenstedelijke kademuren en (CROW) richtlijnen
- Bijeenkomsten voor deelnemende en niet deelnemende partijen
- (Aanpassing) opleidingen, zoals in MBO-HBO-WO, en voor professionals

Deel 2. Partijen en hun gezamenlijke ambitie

2.1 City Deal Partijen

1. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer H. de Jonge, hierna te noemen: BZK;
2. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat en uitvoeringsorganisatie Rijkswaterstaat, de heer M. Harbers, hierna te noemen: I&W en RWS;
3. De Staatsecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en uitvoeringsorganisatie Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, mevrouw F. Gräper-van Koolwijk, hierna te noemen: OCW en RCE;

Partijen genoemd onder 1 tot en met 3 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: het Rijk;

4. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht, namens deze: mevrouw R. Streefland, wethouder, hierna te noemen: gemeente Utrecht;
5. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam, namens deze: mevrouw M. van der Horst, wethouder, hierna te noemen: gemeente Amsterdam;
6. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leiden, namens deze: de heer A.M. North, wethouder, hierna te noemen: gemeente Leiden;
7. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Delft, namens deze: F. van Vliet, wethouder, hierna te noemen: gemeente Delft;
8. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag, namens deze: de heer R.N. Barker, wethouder, hierna te noemen: gemeente Den Haag;
9. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente ‘s-Hertogenbosch, namens deze: R.A.P Geers, wethouder, hierna te noemen: gemeente ’s-Hertogenbosch;
10. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dordrecht, namens deze: H. van der Linden, wethouder, hierna te noemen: gemeente Dordrecht;

Partijen genoemd onder 4 tot en met 10 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: de Gemeenten;

. Topconsortium voor Kennis en Innovatie Bouw en Techniek, te dezen vertegenwoordigd door W.N. van Niekerk, hierna te benoemen: TKI;
12. Platform Binnenstedelijke Kademuren, te dezen vertegenwoordigd door de heer C.M. Meulblok, hierna te noemen BIKA;
13. Kennisplatform CROW, te dezen vertegenwoordigd door de heer P.J.M. Litjens, hierna te benoemen: CROW;
14. Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw Z.H. van Lubek, hierna te benoemen: AMS Institute;

Partijen genoemd onder 11 tot en met 14 hierna samen te noemen: de kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties;

Hierna allen tezamen genoemd: Partijen.

2.2 Gezamenlijke ambitie

Partijen spreken samen de ambitie uit om de krachten te bundelen en komen overeen:
Wij, de betrokken partijen, erkennen de urgente renovatieopgave van de historische constructies van binnenstedelijke waterwegen en de waarde van het behouden en herstellen hiervan. Met het oog op het creëren van veerkrachtige en toekomstbestendige stedelijke omgevingen, gaan wij de uitdaging aan om een gezamenlijke inspanning te leveren.

Als City Deal Tijdloze Grachten zetten wij ons in om de renovatie van historische constructies van binnenstedelijke waterwegen te versnellen en te verbeteren. Door middel van kennisdeling, samenwerking en innovatie streven wij naar het behoud van ons waardevolle erfgoed en het creëren van een leefbare en duurzame stedelijke omgeving.

Wij verbinden ons aan deze City Deal en verklaren hierbij ons commitment om gezamenlijk te werken aan de realisatie van de gestelde doelen. De City Deal Tijdloze Grachten is een unieke kans om onze krachten te bundelen, nieuwe wegen te verkennen en innovatieve oplossingen te realiseren. Samen zorgen we voor het behoud van ons historisch aanzien.

Actief deel te nemen aan de City Deal en bij te dragen aan activiteiten door concrete cases en proposities in te brengen (zoals beschreven in: Deel 3. Afspraken)

2.3 Toetreden nieuwe partijen

1. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de City Deal Tijdloze Grachten als nieuwe partijen toetreden tot deze deal.
2. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de City Deal Tijdloze Grachten wordt gericht aan de programmamanager en de programmasecretaris. De programmamanager informeert Partijen via de stuurgroep en vraagt hen om instemming.
3. Zodra alle Partijen in de stuurgroep aan de programmamanager kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de City Deal Tijdloze Grachten en gelden voor die partij de voor haar uit de deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
4. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlagen aan de City Deal Tijdloze Grachten gehecht.

Deel 3. Afspraken

In de City Deal Tijdloze Grachten committeren gemeenten, rijksoverheid en andere overheden zich samen met maatschappelijke partners en kennisinstellingen om samen te werken, kennis te delen, te innoveren en op te schalen om “de ansichtkaart van Nederland – met onze eeuwenoude grachten” leefbaar en aantrekkelijk te houden.

3.1 Het Rijk

Ministerie van BZK
BZK, namens deze de directie Bouwen & Energie, maakt de verbinding met het nationaal groeifonds traject toekomstbestendige leefomgeving. De focus ligt hierin op duurzaam en innovatief bouwen en hoe er gewerkt kan worden aan een circulaire economie. Het duurzaam en innovatief bouwen door middel van een circulaire bouweconomie is een van de onderliggende doelen in deze City Deal. Daarnaast zal BZK zich, namens Agenda Stad, inspannen om de innovatieve oplossingen voor stedelijke vraagstukken die worden ontwikkeld in deze City Deal te versterken en te borgen; te verbinden met relevante onderdelen van BZK; met andere Rijkspartijen; en te zorgen voor goede interbestuurlijke verhoudingen met de betrokken medeoverheden. Tevens zal Agenda Stad deze City Deal begeleiden, door ontwikkelen en de eindresultaten delen met andere gemeenten.

Ministerie van I&W
Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, namens deze de directie Innovatie en Strategie van Mobiliteit, werkt aan een mooier en bereikbaar Nederland. Steden met grachten dienen ook bereikbaar te blijven, dit is best een uitdaging gezien de leeftijd van de kademuren en bruggen gelegen aan deze grachten. Daarnaast is de mobiliteit aan verandering onderhevig en wordt er toegewerkt naar meer duurzamere vormen van mobiliteit. Echter zijn elektrische auto’s qua gewicht nog zwaarder dan benzine auto’s. Deze veranderingen brengen zowel op land als op water uitdagingen met zich mee. Iets waar I&W samen met deze koploper gemeenten aan kan samen werken.

Rijkswaterstaat
Rijkswaterstaat is als uitvoeringsorganisatie van I&W bezig om de veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid in stand te houden. Echter reikt dit areaal zich alleen tot buiten de steden. Deze City Deal kan helpen om inzicht in het areaal in steden verkrijgen (80% in steden, 20% daarbuiten). Daarnaast om naar een meer integrale methode voor de beheer en onderhoudsaanpak toe te werken.

Ministerie van OCW
Het ministerie van OCW, namens deze de directie Erfgoed en Kunsten, neemt in het kader van het OCW-beleidsprogramma Erfgoed voor de Toekomst deel aan de City Deal Tijdsloze Grachten. In lijn met de uitgangspunten van dat beleidsprogramma Erfgoed voor de Toekomst (een van de 26 beleidsprogramma’s

in het kader van de NOVI/ NOVEX) zullen de Directie Erfgoed en Kunsten en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in samenwerking met de andere departementen zich inzetten voor het cultureel erfgoed belang in de programmatische aanpak in het kader van de City Deal Tijdloze Grachten. Daarbij zal het enerzijds gaan om het behoud en beheer van cultureel erfgoed maar juist ook om het benutten van de kansen die het erfgoed biedt in het kader van de aanpak van maatschappelijke en ruimtelijke transitieopgaven zoals klimaatveranderingen en energietransitie.

Een aanzienlijk deel van de grachten is beschermd stadsgezicht of behoort zelfs tot UNECSO Werelderfgoed. Daarnaast hebben veel bruggen, sluizen en werven een monumentale status. Het onderhouden van deze kademuren brengt gezien de erfgoed status praktische uitdagingen met zich mee. Daarnaast komen er andere stedelijke transitieopgaven samen in deze historische steden.
In samenwerking met de Directie Media en Creatieve Industrie zullen de Directie Erfgoed en Kunsten en de RCE zich - onder meer in het kader van het Werkverband - inzetten voor het benutten van ontwerp en ontwerpend onderzoek bij de programmatische aanpak in het kader van deze City Deal Tijdloze Grachten.
De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) ontwikkelt praktisch toepasbare kennis en geeft advies over rijksmonumenten, landschap & leefomgeving, archeologie en roerend erfgoed. Deze kennis brengt de RCE in binnen deze City Deal.
Daarnaast zal de RCE zich in samenwerking met Directie Erfgoed en Kunsten en de Directie Media en Creatieve Industrie inzetten voor het benutten van ontwerp en ontwerpend onderzoek in het kader van deze City Deal Tijdloze Grachten

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) neemt deel aan de City Deal Tijdloze Grachten. De RCE ontwikkelt praktisch toepasbare kennis en geeft advies over rijksmonumenten, landschap & leefomgeving, archeologie en roerend erfgoed. Deze kennis brengt de RCE in-kind in binnen deze City Deal. Een flink deel van deze grachten zijn beschermd stadsgezicht of behoren zelfs tot UNECSO Werelderfgoed. Daarnaast hebben veel bruggen, sluizen en werven een monumentale status. Het onderhouden van deze kademuren brengt gezien de erfgoed status praktische uitdagingen met zich mee. Daarnaast komen er andere stedelijke transitieopgaven samen in deze historische steden. Verder willen we de trajecten die in het kader van de Erfgoeddeal plaatsvinden in de deelnemende steden verbinden aan deze City Deal.

3.2 De Gemeenten

Utrecht
De gemeente Utrecht wil samen op zoek naar een passende samenwerkingsvorm voor de opgave. Met een daarbij horende verkenning naar passende financiële arrangementen. De gemeente Utrecht wil meewerken aan het ontwikkelen van een waarde gedreven afwegingskader om tot betere keuzes te komen. Daarnaast het ontwikkelen van een gemeenschappelijke monitoring- en inspectiestrategie.

De gemeente Utrecht brengt haar kennis en ervaring omtrent het ontwikkelen van een gevel tot gevel aanpak in een historische binnenstad. Specifiek hoe je dat kan programmeren voor nu, straks en later. Utrecht wil graag kennis en ervaring ophalen over het inpassen van een warmtenet in de historische binnenstad.

Amsterdam

De gemeente Amsterdam, specifiek de programmadirectie Bruggen en Kademuren doet graag mee in de samenwerking City Deal Tijdloze Grachten, een samenwerking tussen ministeries, diverse steden en kennisorganisaties. Amsterdam werd in 2018 verrast door een aantal incidenten op kademuren en heeft sindsdien fors geïnvesteerd in onderzoek, innovatie en herstel van kademuren en bruggen. Dit in de stedelijke dynamiek van een drukke stad. De kennis die is opgedaan met het beoordelen van houtenpaalfunderingen en metselwerk, de risicobeoordeling op basis van nieuwe monitoring en inspectie technieken en de areaalbenadering wil Amsterdam breed delen. In binnenstedelijk gebied zullen keuzes voor een herstelaanpak altijd afgewogen moeten worden vanuit verschillende invalshoeken, de afwegingskaders en afwegingsmethodiek die worden gehanteerd worden door Amsterdam graag gedeeld. En bij voorkeur komt dit terecht in de landelijke standaarden van CROW. Voor de uitvoering van herstel heeft de gemeente een aanpak natuurinclusief bouwen voor het vergroenen van de stad, een bouwprotocol om bouwschade aan historische panden te voorkomen of beperken, en een protocol voor tijdelijke verplaatsing van woonboten ontwikkeld. Ook is veel kennis opgedaan in het behouden van oude monumentale bomen. Onderdelen van deze producten zijn waarschijnlijk voor andere steden ook bruikbaar, en kunnen mogelijk onderdeel worden van landelijk beleid. In de uitvoering is ook geïnvesteerd in innovatieve technieken voor vernieuwing en renovatie. Ook is een beeldkwaliteitsplan vanuit het erfgoed vastgesteld om de historische waarde te behouden. Ondanks het specifieke karakter van UNESCO werelderfgoed, zullen daar wellicht elementen ook gebruikt kunnen worden in beleidskaders van andere steden of onderdeel worden van landelijk beleid. Amsterdam wil een voorhoedepositie bij deze City Deal innemen en vervult deze al bij het NGF-programma Toekomstbestendige Leefomgeving-Infra en kan daarmee de verbinding tussen deze initiatieven mede stimuleren.
Amsterdam zou graag met andere steden de ontwikkelde werkwijzen, beoordelingsmethodieken, monitoring en inspectietechnieken testen in andere steden, om zo tot nieuwe landelijke standaarden te komen. Dit maakt de Amsterdamse ontwikkelingen duurzamer en robuuster en maakt inkoop van technieken en werkmethoden meer gangbaar en daardoor wellicht goedkoper. Om innovaties echt te implementeren is opschaling erg belangrijk. Verder zoekt Amsterdam pilot locaties en partners in de nog lopende onderzoek en innovatietrajecten bij URBIQUAY en NGF Toekomstbestendige leefomgeving. En natuurlijk de uitwisseling van de kennis en ervaringen van andere steden en de uitvoeringsorganisaties van het Rijk.

Leiden

Hoe gaan wij met onze historische binnensteden om, met een veranderend klimaat? Stijgende temperaturen hebben invloed op onze binnensteden. Echter de transitie van binnensteden komt matig van de grond. Uitdaging zit hem vooral in het hoe, hoe gaan wij dat nu concreet per gemeente aanpakken? Welke stappen zetten wij nu, om onze doelen voor over 10, 25, 50 en 100 jaar daadwerkelijk gerealiseerd te krijgen. Dan heb je niet alleen te maken met beleidsplannen. Maar ook met juridische kaders, financiële borging, investeringskredieten, praktische civieltechnische oplossingen van kades. Maar ook: welke type boom is geschikt en wortelt diep, simpele maar cruciale voorwaarden zoals de soort

grond die je gebruikt. Wat de mogelijkheden zijn voor het realiseren van een grote boomspiegel. Het gaat hierin om de details.

De gemeente Leiden heeft hier reeds vele stappen in gezet. Ook haar neus gestoten. En vervolgens geprobeerd het anders in te steken. En het begint een bepaalde pragmatische richting op te gaan.
Deze kennis wil Leiden overbrengen aan al de samenwerkende partijen. Om zo de transitie van binnensteden en daarmee het voorkomen en tegen gaan van hittestress mogelijk te maken. Waar volwassen bomen die voor verkoeling gaan zorgen, een fundamenteel onderdeel dienen te worden van de historische stad met al haar grachten.

Leiden wil graag kennis halen van assetmanagement systemen voor onderzoek, funderingsmonitoring, werkvoorbereiding, directievoering en innovatief herstel van kades en bruggen. Daarnaast wil Leiden innovatieve meetmethodes uitproberen.

Delft
De gemeente Delft zal haar ervaringen inbrengen op het gebied van monitoring en de systematiek die zij toepassen ten aanzien van assetmanagement. Daarnaast heeft de gemeente ruime ervaringen met opschalen, of juist stoppen van, innovatie. De gemeente wil graag kennis en innovatie brengen en willen daarnaast ruimte geven voor proeftuinen op locaties in Delft.
De gemeente Delft bijdragen aan het standaardiseren van kennis, en dit vastleggen in een handboek. De gemeente Delft heeft ervaring met deelname aan CROW-commissies. Vooral het toegankelijk maken van informatie is van belang voor Delft.

Den Haag
De gemeente Den Haag heeft de stap gezet om het vervangingsprogramma civiele kunstwerken om te zetten naar een aanpak waarin gestuurd wordt op renovatie en vervanging waarbij meer waarde wordt gecreëerd voor de stad: het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit door te vergroenen, aandacht voor dierenwelzijn (bijvoorbeeld uitklimvoorzieningen en broedplaatsen), biodiversiteit te verbeteren en te bouwen aan een toekomstbestendig Den Haag dat inzet op het voorkomen van hitte-, droogte- en wateroverlast. Graag wil de gemeente Den Haag haar kennis en ervaring delen met andere steden, maar ook horen hoe andere steden dit in praktijk brengen en op welke manier deze keuzes afgewogen worden in de aanpak van projecten. De gemeente Den Haag ziet de voordelen van het verbinden van landelijk flankerend beleid aan de stedelijke opgave, om zo tot een betere uitvoerbaarheid te komen.

De gemeente Den Haag heeft afgelopen 12 jaar veel ervaring opgedaan met het vervangen van bruggen en kademuren in binnenstedelijk gebied, waaronder de renovatie van historische objecten zoals de Hemsterhuisbrug. Deze, en andere ervaringen, kunnen met digitalisering gedeeld worden. De gemeente Den Haag koppelt graag haar samenwerking met het onderzoeksprogramma UrbiQuay 1 en de daaruit lopende pilots aan deze samenwerking, zodat ook andere steden kunnen profiteren van de ontwikkelingen die daar worden geïnitieerd en verder gebracht.

's-Hertogenbosch
De gemeente 's-Hertogenbosch zet zich binnen de City Deal in om kennis en ervaring te delen op het gebied van boogbruggen. Dit betreft kennis en ervaring op het gebied van scanning (monitoring), sterkte van metselwerk constructies, herstel en versmalling. Daarnaast heeft Den Bosch ervaring met het op orde brengen van het areaal en het reserveren van bijbehorende financiële middelen voor onderhoud.

's-Hertogenbosch wil samen op zoek naar passende financiering voor onderhoud en renovatie. Tegelijkertijd wordt er actief gezocht naar kennis. Bijvoorbeeld het toepassen nieuwe technieken om de technische staat van funderingen in kaart te brengen. Verder willen ze in de samenwerking nadenken over bijzondere casussen die de steden tegenkomen. Specifiek willen ze ook kijken naar mobiliteitsvraagstukken die komen kijken bij het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden.

Dordrecht
De gemeente prognosticeert voor de komende 10 tot 15 jaar een vervangings-opgave van zo'n 40 miljoen euro. De afgelopen 7 jaar is er al een aantal projecten succesvol uitgevoerd. We zien dat de kennisontwikkeling op dit vakgebied groot is. Maar er is nog o zo veel te leren van elkaar. Dit leren en het zoeken naar alternatieve financieringsbronnen maakt het voor Dordrecht noodzakelijk om in te stappen in deze City Deal.

Beheerders, projectleiders en ingenieurs van Dordrecht werken samen met aannemers (vanuit de Stichting GWW) uit de regio continu aan nieuw onderzoek en monitoringsmethodieken, nieuwe conserveringsmethoden en het daadwerkelijk vervangen van de Dordtse kademuren. De opgedane kennis willen we graag inbrengen in deze City Deal. Samen met de partners vanuit deze deal willen we graag een actieve bijdrage leveren aan de kennisontwikkeling op het gebied van het conserveren van de bestaande kademuren. Er is immers geen duurzamere oplossing dan de bestaande kademuren langer in stand houden. Als uiteindelijk de kademuur vervangen moet worden en behoud geen optie meer is dan is het de uitdaging om de omgeving van de kademuur integraal te ontwerpen. Een ontwerp waarbij invulling wordt gegeven aan de klimaat- vergroening-, mobiliteit- en duurzaamheidsambities van de gemeente Dordrecht. Deze City Deal geeft ons de kans om op deze twee punten kennis te delen en te leren. De sporen van kennisborging en financiering volgen we met grote belangstelling.

3.3 Kennisinstellingen en Maatschappelijke organisaties

TKI
Vanuit het programma Toekomst Bestendige Leefomgeving werkt TKI Bouw en Techniek aan de ontwikkeling van de bouw en infrasector om deze sector te verduurzamen en om het toekomstig verdienvermogen van de sector te verbeteren. De bouw en de gebouwde omgeving hebben een stevige uitdaging en kennen ook veel kansen om bij te dragen aan de SDG's. Hiervoor is innovatie in techniek en materiaalgebruik voor nieuwe geïndustrialiseerde en gedigitaliseerde standaarden nodig. In de City Deal zullen steden net als de partners bij TBL

oplossingen zoeken voor nieuwe monitoring en beoordelingstechnieken van historische bruggen, sluizen en kademuren (werklijn 2). En zullen nieuw ontwikkelde methodes worden gedeeld om de renovatie opgave te verbinden aan vergroening, klimaatadaptatie, veranderingen in mobiliteit, de energietransitie en andere stedelijke ambities in de openbare ruimte (werklijn 3).

Om van innovatie naar een nieuwe standaard in de sector te komen investeert TBL in de opschaling, door te investeren in cultuur en ketensamenwerking en in human capital. Een samenwerking met de City Deal Tijdloze Grachten sluit daarop aan. In de City Deal kunnen de innovatieve oplossingen van TBL ingebracht worden bij meerdere opdrachtgevers, die de potentiële launching customers kunnen zijn van de nieuwe werkwijzen. Ook kan TBL via de City Deal mogelijk nieuwe partners vinden voor proeftuin locaties. Via de verbinding met City Deal partners CROW, AMS (en Saxion) kan in werklijn 4 gewerkt worden aan standaardisatie in toegepaste richtlijnen en de scholing van de huidige en toekomstige professionals, van onder andere binnen de consortia van TBL ontwikkelde kennis en werkwijzen.

BIKA
Het beheren, onderhouden en vernieuwen van kademuren in binnenstedelijk gebied is voor gemeentes een complexe en in totaliteit ook een zeer grote opgave. De gemeentelijke deelnemers in het platform BiKa hebben daarom ook grote behoefte aan kennisontwikkeling, kennisdelen en aan een netwerk waar dit samen komt. Sinds haar oprichting in 2014 heeft Platform Binnenstedelijke Kademuren (BiKa) als doel gesteld dit te faciliteren en te realiseren. Onder leiding van een kernteam werkt BiKa samen met een netwerk van betrokken beheerders, gespecialiseerde ingenieursbureaus, kundige aannemers en slimme kennisinstituten hier hard aan. Resultaten zijn zichtbaar in het handboek, in georganiseerde webinars en kennismiddagen en in de vele gelegde relaties.

De doelstelling van de City Deal sluit uitstekend aan bij de doelstellingen van BIKA. De hoop en verwachtingen vanuit BIKA is dat de City Deal een grote impuls gaat geven aan de betrokkenheid van grote, middelgrote en kleine gemeentes. Impuls gaat geven aan de kennisontwikkeling en kennisdeling. En nadat de City Deal ten einde is staat BIKA de opgave te wachten ook op langere termijn de gemeentes te laten profiteren van de bereikte resultaten.

Graag draagt BIKA daarom bij aan de City Deal door haar kernteam en netwerk te betrekken en in te zetten. Door haar opgedane kennis en ervaringen ter beschikking te stellen. Door samen op te trekken in bijeenkomsten, werkgroepen netwerkdagen. En zo actief bij te dragen in het behalen van de doelstelling van de City Deal Tijdloze Grachten.

CROW
Kennisplatform CROW werkt samen met haar partners en de sector aan een veilige en duurzame fysieke leefomgeving, met een focus op infrastructuur en mobiliteit. Of je nu onderweg bent naar je werk, school, of terug naar huis, iedere Nederlander merkt dagelijks de impact van ons werk.
CROW biedt praktische oplossingen die direct toepasbaar zijn in de praktijk via richtlijnen, netwerken, community's en tools. Samen met opdrachtgevers,

opdrachtnemers, en adviseurs slaan we de handen ineen te midden van de maatschappelijke uitdagingen van vandaag. Denk aan verduurzaming, toegankelijkheid én renovatie van kunstwerken zoals bruggen en binnenstedelijke kademuren. Integraliteit staat centraal in de oplossingen die we bieden en de veilige, duurzame fysieke leefomgeving is daarbij toonaangevend.

Door actieve betrokkenheid bij de City Deal Tijdloze grachten werkt CROW mee aan het behouden van de historische waarde van de grachten. Dat doen we niet alleen voor de koplopers zoals grote gemeentes, ook de middelgrote en kleine gemeentes kunnen direct aan de slag. CROW waarborgt de verzamelde kennis, zowel tijdens de uitvoering van de City Deal als de periode erna. We stellen onze richtlijnen en handreikingen beschikbaar via onze online kennisbank. Op deze manier dragen we bij aan aantrekkelijke en leefbare binnensteden voor zowel de huidige als de toekomstige generatie.

AMS Institute
Het AMS Institute wil door deelname aan deze City Deal een breed KKBK-platform (www.kkbk.nl) brengen waar diverse onderzoeksresultaten, innovaties en ervaringen van pilots over behoud en renovatie van bruggen en kademuren worden ontsloten. En waar AMS ook de rol van kennismakelaar op zich neemt en verschillende partijen aan elkaar kan verbinden.

De City Deal is voor het AMS Institute van belang in verband met de content van de deelnemende steden en ministeries over hun pilots en innovaties, en mogelijke nieuwe beleidsrichtlijnen. Hiervoor vraagt AMS om vanuit de City Deal voor de content zelf de redactie te organiseren.

Deel 4. Proces en organisatie

4.1 Governance

De governance van deze City Deal is als volgt geregeld:

Bestuurlijke kopgroep
De bestuurlijke kopgroep bestaat uit bewindspersonen (en/of DG's) vanuit de rijksoverheid, wethouders van gemeenten, een afgevaardigde bestuurder uit de klankbordgroep gemeenten en bestuurders van andere deelnemende partijen. De bestuurders in de kopgroep zijn ambassadeurs op het thema, denken strategisch mee, openen deuren en bewaken de voortgang van de City Deal. De kopgroep draagt bij aan het creëren van draagvlak voor realisatie van de doelen en benadrukt de urgentie. De kopgroep kiest uit haar midden een voorzitter en vergadert maximaal twee keer per jaar waarin zij door de programmamanager wordt geïnformeerd over de voortgang van de City Deal en adviseert over vervolgstappen. De bijeenkomsten worden naast gesprekspunten voorzien van inspiratie.

Stuurgroep
In de stuurgroep zitten vertegenwoordigers van alle financieel deelnemende partijen aan deze City Deal (gemeenten, ministeries en andere organisaties), en een vertegenwoordiger van de klankbordgroep. De leden zijn tevens de contactpersonen tussen de City Deal en de (achterbannen van de) afzonderlijke deelnemende partijen: via hen wordt bijvoorbeeld ook de inzet in de werkgroepen geregeld, de casuïstiek en proposities ingebracht en andere vormen van afstemming gerealiseerd. Het stuurgroep overleg vindt een keer per kwartaal plaats onder voorzitterschap van de programmamanager.
De stuurgroep is besluitvormend voor het proces en het financiële budget. Dit houdt in dat dit het gremium is waar wordt beslist over de begroting, jaarplannen en het communicatieplan. De stuurgroep besluit ook over eventuele latere uitbreiding met nieuwe deelnemende partijen. De deelnemers aan het coalitieoverleg hebben mandaat namens de directies van hun eigen organisaties. Het coalitieoverleg is sturend voor de inhoud van deze City Deal, het houdt toezicht op de algemene voortgang en de strategie en bewaakt de doelen. Daartoe worden in dit overleg ook de inhoudelijke progressie en concrete casussen/pilots/ experimenten besproken.

Programmateam
De City Deal wordt geleid door een programmamanager, die wordt ondersteund door een programmasecretaris. De programmamanager en programmasecretaris worden aangesteld door Agenda Stad en de initiërende partijen in de voorfase van de City Deal. De programmamanager is verantwoordelijk voor het goed verlopen van de City Deal. Hiernaast draagt hij/zij zorg voor het leggen van verbindingen tussen partijen, binnen en buiten de dealpartijen. De programmamanager stelt jaarlijks met het programmateam een werkplan, communicatieplan en

begroting op die worden vastgesteld in de stuurgroep. Het programmateam bestaat verder uit de dealmaker vanuit Agenda Stad en de werklijntrekkers. Een communicatie adviseur, een trainee en de staf van platform 31 ondersteunen het programmateam.
In het programma team worden partijen scherp gehouden en wordt gestuurd op het realiseren van mijlpalen en doelen. Het programmateam wordt voorgezeten door de programmamanager en vergadert om de 3 à 4 weken. Het programmateam organiseert vier kennisuitwisselingsbijeenkomsten (City Deal dagen) per jaar waarin alle partijen door een gaststad uitgenodigd worden en met elkaar inspiratie, inzichten en voortgang delen en knelpunten met elkaar uitwissen en bespreken.

Werkgroepen per werklijn
Voor elke werklijn wordt een werkgroep ingesteld. Dit betekent dus vier werkgroepen met elk een eigen, specifieke inhoudelijk focus. Zij zijn erop gericht om verkenningen uit te voeren, pilots in de deelnemer steden te verbinden en doorbraken op hun thema te bereiken. In de werkgroepen zitten specialisten uit de deelnemende partners schil die specifiek willen inzetten op die thema's. De cases om nader uit te werken en om pilots op uit te voeren worden geselecteerd door de gemeenten in de City Deal. Dit richt zich op concrete opgaves uit de deelnemende steden. Het uitvoeringsprogramma zal criteria bevatten voor de selectie van cases. Eventueel kunnen werkgroepen zich verder opdelen naar specifieke onderwerpen binnen die werklijn als daar later aanleiding voor blijkt te bestaan. Werkgroepen besluiten zelf, in overleg met het programmateam over hun manier van werken en sturing. Dit moet passen binnen de uitgangspunten van het uitvoeringsprogramma en jaarplan. Trekkers van de werkgroepen rapporteren over aanpak en voortgang van de werkzaamheden in het programmateam.

Klankbordgroep
Niet financieel deelnemende gemeenten nemen plaats in de klankbordgroep. De klankbordgroep heeft als doel om de kennis en ervaring die wordt opgedaan in de werklijnen toepasbaar te houden voor alle – ook de niet deelnemende - gemeenten. Dit doen zij door tegen te lezen op de producten die opgeleverd worden. Daarnaast zal de klankbordgroep aanwezig zijn bij de City Deal dagen (kennisuitwisselingsbijeenkomsten) en wordt hen gevraagd om te reflecteren op de gedeelde inzichten en knelpunten.

4.2 Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze City Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 26 september 2028.
2. Partijen treden uiterlijk zes maanden voor de in het eerste lid genoemde datum in overleg over voorzetting van deze City Deal.

4.3 Financiën

1. Partijen komen overeen dat zij bijdragen in natura (in kind) en/of in financiële middelen.
2. De Partijen maken gemiddeld vier dagen per maand vrij voor werkzaamheden die voortkomen uit de City Deal.

3. Iedere gemeente draagt gedurende de looptijd van de City Deal ieder jaar € 12.500,– bij. De gemeente Utrecht en de gemeente Amsterdam zeggen aanvullend toe de capaciteit voor een werklijntrekker beschikbaar te stellen.
4. Het departement BZK draagt tijdens de looptijd van de City Deal jaarlijks € 35.000,– bij, het eerste jaar via de directie Bouwen en Energie, daarna via het Groeifondsprogramma Toekomstbestendige Leefomgeving. Daarnaast zal vanuit de ecosystemen proeftuinen van het consortium de City Deal stuurgroepleden betrekken in proeftuinen voor cultuur en keten en human capital.
5. Het departement I&W draagt eenmalig € 35.000,- bij. De intentie is dat deze bijdrage daarna voor de duur van de deal plaatsvindt vanuit Rijkswaterstaat.
6. Het departement OCW draagt tijdens de looptijd van de City Deal jaarlijks EUR 35.000,- bij.
7. Het platform Binnenstedelijke Kademuren draagt EUR 20.000,- bij, dit bedrag dient besteed te worden aan een update van het Handboek Binnenstedelijke Kademuren.
8. De overige partijen dragen bij in natura ('in kind')
9. Alle partijen spannen zich in om, indien nodig voor specifieke onderdelen of projecten, extra financiering te organiseren of kansen te benutten, zoals door samen subsidies aan te vragen.

4.4 Communicatie

Communicatie over de voortgang van de City Deal en van de projecten die er deel van uitmaken, is een taak die binnen de City Deal belegd wordt. De programmateam stelt een communicatieplan op en is verantwoordelijk voor een continue stroom aan communicatie uitingen van de City Deal. Partijen kunnen met in achtneming van de huisstijl vrijelijk communiceren over de projecten van City Deal Tijdloze Grachten. Het interbestuurlijke programma Agenda Stad van BZK ondersteunt de City Deal met haar communicatie. Dit gebeurt onder andere via de website www.agendastad.nl.

4.5 Evaluatie, monitoring en borging

1. De voortgang van de City Deal wordt jaarlijks geëvalueerd door het programmateam in samenwerking met het interbestuurlijke programma Agenda Stad. Monitoring van de uitvoering van de City Deal vindt plaats op twee niveaus:
   a) op het niveau van de concrete initiatieven en projecten;
   b) op het niveau van de in Deel 1 genoemde doelen.
2. Op basis van deze evaluatie wordt de routekaart geactualiseerd en het jaarprogramma voor het volgende jaar vastgesteld door de stuurgroep.
3. Halverwege de looptijd wordt een rapportage/verslag opgesteld waarin de eerste inzichten en resultaten worden gedeeld. Hiernaast wordt in de rapportage vooruitgeblikt op de resterende looptijd en welke vervolgstappen genomen moeten worden om de resultaten uit de City Deal te verspreiden en uit te breiden.

4.6 Slotbepalingen

Wijziging

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze City Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle Partijen.

2. Partijen treden in overleg in de eerstvolgende stuurgroep nadat een Partij het verzoek heeft kenbaar gemaakt aan de programmamanager en programmasecretaris. De programmamanager informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en vraagt hen om instemming in de stuurgroep.
3. Nadat de Partijen in de stuurgroep aan de programmamanager kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging wordt de wijziging en de verklaringen tot instemming als bijlage aan deze City Deal gehecht. (Staatscourant)

Opzegging

1. Elke Partij kan de City Deal Tijdloze Grachten met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat deelname in de City Deal billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een Partij deze City Deal opzegt, blijft de deal voor de overige Partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.
3. Ingeval van beëindiging van de City Deal Tijdloze Grachten krachtens opzegging is geen van de Partijen jegens een andere Partij schadeplichtig.

Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze City Deal worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Gegevenswisseling

1. De in het kader van (de uitvoering van) deze City Deal uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie is in beginsel openbaar. Indien een Partij verzoekt om geheimhouding zullen de overige Partijen deze informatie in beginsel geheim houden en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekendmaken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of deze City Deal.
2. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacy gevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. Zij kunnen hiertoe nadere afspraken vastleggen.

Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken in de City Deal Tijdloze Grachten niet in rechte afdwingbaar is.

Counterparts

De City Deal Tijdloze Grachten kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben alsof deze City Deal is ondertekend door alle Partijen in één exemplaar.

Citeertitel
Deze City Deal kan worden aangehaald als City Deal Tijdloze Grachten.

Periodiek overleg
Over de voortgang van de City Deal voeren Partijen periodiek overleg, zoals beschreven in het hoofdstuk over de organisatie in deel 3 Afspraken.

Publicatie
1. Deze City Deal zal net als andere City Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de City Deals.
2. BZK rapporteert over de Agenda Stad, alsmede de hieruit voortvloeiende City Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend.

Uw naam:

.....

Datum:

.....

Handtekening:

.....

City Deal
Tijdloze Grachten

